

Podkmen: Obratlovci

Jakub Rádl

31. ledna 2019

Obsah

1	Úvod	2
1.1	Základní charakteristika obratlovců	2
1.2	Systém	2
2	Nadtřída: Bezčelistnatci	3
2.1	Třída: Kruhoústí	3
2.1.1	Podtřída: Sliznatky (<i>Myxinoidea</i>)	3
2.1.2	Podtřída: Mihule (<i>Petromyzontida</i>)	3
3	Nadtřída: Čelistnatci	4
3.1	Třída: Paryby	4
3.1.1	Skupina: Chiméry	4
3.1.2	Skupina: Příčnoústí	4
4	Třída: Ryby	6

1 Úvod

1.1 Základní charakteristika obratlovců

Živočichové > Triblastica > Druhoústí > Strunatci > Obratlovci

- nejpočetnější podkmen strunatců
- **aktivně pohybliví**, bilaterálně souměrní
 - příčně pruhovaná, hladká, srdeční svalovina
- mimořádně výkonná NS a smyslové orgány
- tělo členěno na **hlavu, trup a ocas**
- **pokožka** vždy **vícevrstevná**, produkuje různé deriváty (šupiny, peří, srst, ...)
- struna hřbetní potlačena u dospělých jedinců a nahrazena vnitřní koštěnou kostrou s malým podílem chrupavek
- končetiny mají jednotný stavební plán, mají koštěnou vnitřní stavbu

1.2 Systém

Třídy	kruhoústí	paryby	ryby	obojživelníci	plazi	ptáci	savci
Přítomnost čelistí	bezčelistnatci	čelistnatci					
Prostředí, kde žijí	ploutvovci (Pisces)			čtyřnožci (Tetrapoda)			
Prostředí vývoje vajec	bezblanní (Anamnia)				blanatí (Amniota)		
Schopnost udržovat stálou tělesnou teplotu	ektotermní					endotermní	

Přítomnost čelistí

- čelisti vytvořeny z prvního páru žaber
- bezčelistnatí mají 7 párů žaber

Prostředí

- podobnosti ve stavbě ploutví a nohou

Prostředí vývoje vajec

- bezblanní (*Anamnia*) se rozmnožují ve vodě
- blanatí (*Amniota*) má vnitřní vodní prostředí → mohou se rozmnožovat na souši

Udržování teploty

- studenokrevní (ektotermní)
- teplokrevní (endotermní) – velká spotřeba energie

2 Nadtřída: Bezčelistnatci

- 7 párů žaber
- hadovitý tvar těla
- produkce slizu – snižuje riziko uchopení predátorem

2.1 Třída: Kruhoústí

2.1.1 Podtřída: Sliznatky (*Myxinoidea*)

- obývají mořské dno
- destruenti – vyžírají orgány z mrtvých / velmi zraněných ryb

2.1.2 Podtřída: Mihule (*Petromyzontida*)

- larva **minoha**
 - pilovitý ústní disk → prořezávání ryb
- regresní vývoj (dospělec má zakrnělou trávicí soustavu -> žije jen ze zásob a pak umře)

Mihule potoční, Mihule mořská

- kriticky ohrožená

3 Nadtřída: Čelistnatci

3.1 Třída: Paryby

- jednostranně orientované šupiny – brání přísávání živočichů
- vodní, převážně mořští
- první objevení na konci prvohor a hlavní rozšíření v druhohorách

Tělo

- velký rypec na přední straně
- **Lorenziho ampule** (orgán) – vnímá elektrické signály nervových soustav jiných živočichů

3.1.1 Skupina: Chiméry

- bizarně vypadající paryby
- nepravá skřele – krytka žáber

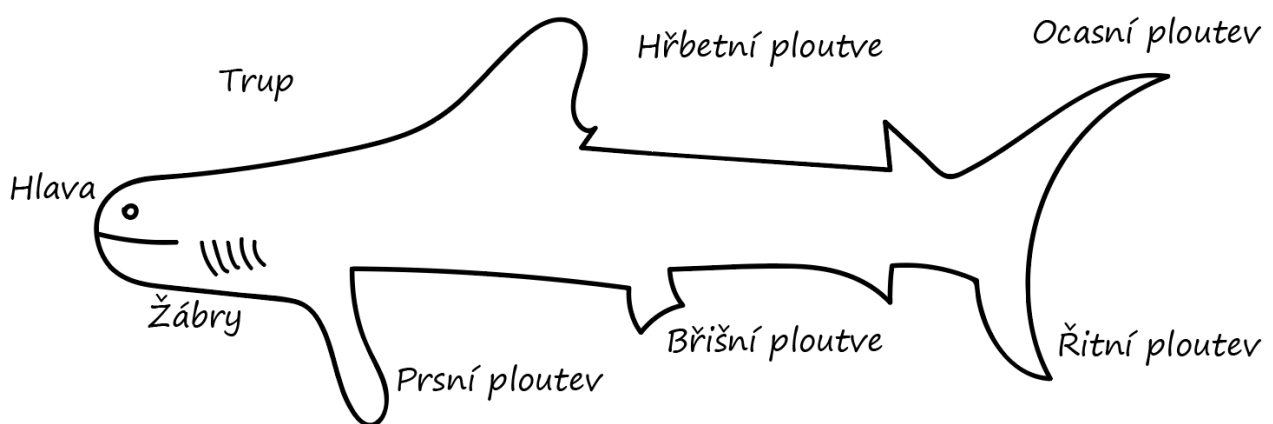
3.1.2 Skupina: Příčnoústí

- torpédovitý tvar
- dlouhý rypec, ústa na spodní straně hlavy
- struna zachována po celý život
- první pár žaber přeměněn v čelisti, druhý pár v jazylku
- **plakoidní šupiny**
 - jediný výskyt kostní tkáně (tvořeny – dentinem a emailem), zakotveny ve škáře

Kostra

- široká lebka s pouzdry smyslových orgánů

Ploutve

Nervová soustava

- protáhlý mozek (už ne jen zauzlina)
 - vyvinutý mozeček – zodpovědný za koordinované pohyby
 - čelní lalok – čich

Trávicí soustava

- ústa, zuby, hltan, jícen, žaludek, střevo
- obrovská játra (10 - 20% hmotnosti jedince) se žlučníkem
- hydrostatický orgán – regulace hloubky ponoru
- hypertonické prostředí → orgán na vylučování soli

Dýchací soustava – 2 páry žaber přeměněné na čelisti a jazylku, 5 párů zbylo

Cévní soustava – uzavřená, 1 plicní, 1 komora, okysličení krve v žábrách

Rozmnožovací soustava

- vnitřní oplození pomocí prsních ploutví
- může se objevit živorodost (není placenta, ale žlutkový vak)
- prenatalní kanibalismus – mláďata se mohou před narozením navzájem sníst

Ekologie

- původně mořští, cca 30 sladkovodních druhů (15 smíšených)
- podle druhu potravy dělíme na: lovce, planktonofágy, bentofágy (rytí ve dně)

Chování – málo dlouhé, loví se k jídlu

Zástupci

- **Žralok obrovský** – planktonofágní
- **Žralok bílý** – 7m, 3.5t, nebezpečný pro člověka (živí se tvory u hladiny)
- **Kladivoun obecný**
 - oči na koncích hlavy
 - velké množství Lorenziho ampulí na hlavě (elektrosensor)
- **Piloun mnohozubý** – pentofág
- **Trnucha obecná** – u ocasu trn s jedovou žlázou, evropská pobřeží
- **Manta atlanská** – 9m

4 Třída: Ryby

- dle reálného členění by pod ryby spadal i člověk (pod plazy ptáci) \rightarrow třída ryby reálně neexistuje